

novovjekovnog filozofijskog puta dijalektičkog samoprevladavanja subjektivizma u njegovu dovršavanju [ne samo kao okončanju nego, nadalje, punoj konačnosti (i ograničenosti)] te se zalaže za „zajedništvo” (Miteinander) suprotstavljenog, s onu stranu mogućnosti ukidanja i sačuvanja pred-postavljenog (Aufhebung), — čini se da subjektivnost prebrzo rastvara u humanom, čak antropologijskom (kojima su-određuje ono „drugo”: boga, prirodu itd.) te tako gubi iz vida uniformiranost, da: jedinstvo-istovetnost „boga” i „rada”, za koju, supstancijalno-subjektivnu, nema mogućnosti samookončavanja, nego joj, naprotiv, svagda predstoji nužnost samopostavljanja.

Naša studija, nasuprot navedenim pristupima, htjela bi da bude prilog promišljanju jednog temeljnog karaktera *rada kao otvorenosti* (aletheia) svega što epohalno *jest, kao istinstvovanja* (aletheuein) *uradaka*, kao *povijesno* nama — ljudima *-radnicima* — *naviještenog bitka bića*. No, ne bismo htjeli da ova nastojanja budu rubricirana u školsku tematiku jedne ontologije, već zato što svi karakteri rada do kojih nam je stalo⁵ mogu biti razmatrani samo onda ako se oni, unutar horizonta *čitave* metafizike, dovedu u vezu sa svojim bitno-povijesnim

---

Kohlhammer, Stuttgart 1955, str. 297—306; nadalje: W. Schulz, *Der Gott der neuzeitlichen Metaphysik*, 3. izd., G. Neske, Pfullingen 1963; W. Schulz, *Das Problem der absoluten Reflexion*, V. Klostermann, Frankfurt a. M. 1963, pos. str. 30.

⁵ Usporedi slijedeće naše priloge: V. S., *O biti rada*, *Kulturni radnik* 8—10, Zgb., 1966 (u ovoj knjizi str. 7—39); V. S., *Marx-filozof razvoja produktivnih snaga*, *Gledišta*, 6—7, Beograd 1967. i V. S., *Realizacija filozofije produktivnih snaga*, 1. c., V. S., „*Stvaralaštvo*” i „*postvarenje*” — *O urgentnosti radikalno-revolucionarnog mišljenja*, *Praxis* 5—6, Zagreb 1967 (u ovoj knjizi str. 60—84); V. S., *Delo in moč*, *Problemi* 65—6, Ljubljana 1968 (u ovoj knjizi str. 40—59); V. S., *Moć i čovječnost*, *Praxis* 1—2, Zagreb 1970 (u ovoj knjizi str. 151—166).